

DÔVODOVÁ SPRÁVA

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodom 1, 2, 5, 13, 21, 24 a 32 (poznámky pod čiarou k odkazom 2a, 3, 3a, 6, 6a, 8, 8a, 13, 16 a 28a)

Ide o aktualizáciu poznámok pod čiarou.

K bodu 3 (§ 12 ods. 8)

Konkretizuje sa odkaz na ustanovenie, ktoré upravuje dôvody, ktorých porušenie odôvodňuje odobratie oprávnenia na vykonávanie odbornej prípravy.

K bodu 4 (§ 14 ods. 2 písm. f))

V nadväznosti na § 61 ods. 3 písm. b), kde sú ustanovené priestupky na úseku ochrany pred požiarmi, sa explicitne sa ustanovuje, že linkou tiesňového volania v tomto prípade je linka tiesňového volania Hasičského a záchranného zboru (150).

K bodu 6 (§ 17 ods. 1 písm. e))

Kompetencie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sa rozširujú o rozhodovanie o zaradení iných občianskych združení do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov a jeho zmene.

K bodom 7 a 10 (§ 20 písm. g), § 21 písm. e))

Dobrovoľné hasičské zbory obcí sú v súlade s § 4 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 611/2006 Z. z. o hasičských jednotkách v znení vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 201/2015 Z. z. zaradované do kategórií A1, A, B, C a D. Na základe aplikačnej praxe sa navrhuje, aby rozhodnutie o zaradení do kategórie vykonávali krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru, pričom okresné riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru im budú poskytovať súčinnosť. V roku 2022 bolo spolu zaradených do kategórií 1 821 dobrovoľných hasičských zborov obcí.

Navrhuje sa pre krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru a okresné riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru možnosť vykonávania kontrolnej činnosti na zistenie skutkového stavu v hasičskej jednotke pri dodržiavaní početných stavov, materiálno-technického vybavenia, vybavenosti osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zabezpečení odbornej spôsobilosti členov hasičskej jednotky a dodržiavaní času výjazdu hasičskej jednotky na vyžiadanie územne príslušným operačným strediskom krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru.

K bodu 8 (§ 20 písm. q) a r))

písmeno q) - V súlade s prijatím reformy štátnej správy ESO od 1. januára 2013 boli krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru zbavené právnej subjektivity a prestali byť rozpočtovou organizáciou zapojenou finančnými vzťahmi na rozpočet Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Z tohto dôvodu proces náhrady výdavkov uvedený v § 20 písm. q) nie je možné ponechať na krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru, nakoľko náhrada výdavkov je vyplácaná prostredníctvom krajských centier podpory. Krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru budú len posudzovať náhradu výdavkov ako relevantný podklad pre krajské centrá podpory. Krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru

zriaďujú operačné strediská, ktoré v prípade potreby vyžadujú pomoc od obecných hasičských zborov a budú posudzovať náhradu výdavkov za uskutočnený výjazd obecného hasičského zboru.

písmeno r) - Dopĺňajú sa úlohy krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru pri zabezpečovaní príjmu volaní na linku tiesňového volania a nasadzovania síl a prostriedkov Hasičského a záchranného zboru.

K bodu 9 (§ 21 písm. d))

Ide o úpravu v súlade s aplikačnou praxou, kde okresné riaditeľstvo operačné riadenie nezabezpečuje.

K bodu 11 (§ 21 písm. o) a nahradené písmeno q) v § 20)

Na základe poznatkov z aplikačnej praxe sa navrhuje, aby kontrolu právnickej osoby a fyzickej osoby – podnikateľa pri výkone oprávnenia podľa § 12 ods. 6 vykonávalo Prezídium Hasičského a záchranného zboru.

K bodu 12 (§ 24 ods. 2 druhá veta)

Návrhom sa eliminuje byrokracia pri ustanovení vedúceho kontrolnej skupiny obce. Obec bude môcť prerokovať jeho ustanovenie s občianskymi združeniami na úseku ochrany pred požiarmi v rámci dobrovoľnej spolupráce podľa § 57 a 58.

K bodu 14 (§ 27 písm. f))

Navrhovaná úprava § 27 písm. f) nadväzuje na zmenu v § 20 písm. g). V tomto bode sa navrhuje doplniť vykonávanie štátneho požiarneho dozoru zo strany krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v obci, ktorá je zriaďovateľom obecného hasičského zboru v súlade s § 33 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov.

K bodu 15 (§ 30 ods. 4)

Dobrovoľná požiarňa ochrana Slovenskej republiky má celoslovenskú pôsobnosť a členovia Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky, ktorí sú členmi dobrovoľných hasičských zborov, sú spravidla aj členmi dobrovoľných hasičských zborov obcí. Nakoľko v posledných rokoch vznikajú nové občianske združenia pôsobiace v oblasti ochrany pred požiarmi, navrhuje sa rozšíriť členstvo v obecných hasičských zboroch aj o tieto občianske združenia.

K bodu 16 (§ 30 ods. 5)

Z dôvodu vyskytujúcich sa úrazov a škodových udalostí pri vykonávaní zásahovej činnosti sa navrhuje, aby činnosť člena obecného hasičského zboru mohla byť zastrešená zmluvou o vykonávaní dobrovoľníckej činnosti. V zákone č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je v § 3 ustanovená možnosť uzatvoriť „zmluvu“ o dobrovoľníckej činnosti aj v oblasti ochrany pred požiarmi. Uzatvorením zmluvy bude mať zriaďovateľ hasičskej jednotky (obec) možnosť vyriešiť oblasti ustanovené v § 6 cit. zákona, napr. nemocenské poistenie a zdravotné poistenie členov obecného hasičského zboru.

K bodu 17 (§ 30 ods. 7)

Ide o legislatívnotechnickú úpravu.

K bodu 18 (§ 33 ods. 4)

Navrhuje sa doplniť povinnosť obce prerokovať s miestne príslušným okresným riaditeľstvom vymenovanie a odvolanie veliteľa obecného hasičského zboru v súvislosti s dodržaním podmienok odbornej spôsobilosti na uvedenú funkciu.

K bodu 19 (§ 33 ods. 6)

Na základe poznatkov z aplikačnej praxe sa navrhuje, aby úlohy spojené so zaraďovaním dobrovoľných hasičských zborov obcí do kategórií, prešli na krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru.

K bodu 20 (§ 36 ods. 5)

Explicitne sa uvádza, že dôvodom na prepustenie člena z hasičskej jednotky je aj vykonávanie záchranných prác pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok.

K bodu 22 (§ 40 ods. 3)

V súlade s aplikačnou praxou sa do vykonávania odbornej prípravy dopĺňajú aj členovia hasičských jednotiek, ktorých základnú prípravu a špecializovanú prípravu vykonáva právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ, ktorá má na túto činnosť oprávnenie.

K bodu 23 (§ 41 ods. 7)

Operačné stredisko krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru vysiela sily a prostriedky Hasičského a záchranného zboru a dobrovoľných hasičských zborov obcí na zásah a rovnako je bez zbytočného odkladu informované o vzniku nežiaducich udalostí, napríklad požiarov v závodoch, kde je zriadený závodný hasičský útvar alebo závodný hasičský zbor. V súčasnej právnej úprave v § 41 ods. 7 absentuje povinnosť pre veliteľa zásahu oznámiť na operačné stredisko krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru prevzatie riadenia zásahu.

K bodom 25 a 26 (§ 51 ods. 2, § 53 ods. 1)

V súlade s prijatím reformy štátnej správy ESO od 1. januára 2013 boli krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru zbavené právnej subjektivity a prestali byť rozpočtovou organizáciou zapojenou finančnými vzťahmi na rozpočet Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Z tohto dôvodu proces náhrady škody uvedený v § 51 ods. 2 a § 53 ods. 1 nie je možné ponechať na krajské riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru, nakoľko náhrada škody je vyplácaná prostredníctvom krajských centier podpory.

K bodu 27 (§ 55 ods. 1)

Navrhuje sa obmedziť zodpovednosť za škodu spôsobenú hasičskými jednotkami pri zásahu. Ako vyplýva zo spracovávaných štatistík o výjazdovej činnosti Hasičského a záchranného zboru, zdolávanie požiarov tvorí v posledných piatich rokoch len 35 % až 40 % z celkového počtu výjazdov Hasičského a záchranného zboru. Ďalších 60 % tvoria záchranné technické a ekologické zásahy (napr. technická pomoc, dopravné nehody a ekologické zásahy), kedy pri záchrane osôb a majetku (otváranie bytov na vyzvanie Policajného zboru alebo záchrannej zdravotnej služby, násilný vstup do bytov, zásahy pri dopravných nehodách) môže dôjsť k poškodeniu majetku zachraňovaného, prípadne ďalších osôb, ktoré sa po zásahu dožadujú náhrady škody.

K bodu 28 (§ 55 ods. 3, § 56 ods. 3)

Navrhovaná zmena súvisí so zmenami v bodoch 25 a 26 (§ 51 ods. 2, § 53 ods. 1).

K bodom 29 a 30 (§ 58 ods. 1 a 2)

Z dôvodu vzniku nových občianskych združení, ktoré plnia úlohy na úseku ochrany pred požiarmi, navrhuje sa rozšíriť spoluprácu orgánov štátnej správy a obcí aj o tieto občianske združenia.

K bodu 31 (§ 72a)

Úprava v súvislosti s navrhnutou zmenou názvu „dobrovoľný hasičský zbor obce“ na „obecný hasičský zbor“.

K bodu 33 (§ 77c)

Vzhľadom na zlepšenie pandemickej situácie súvisiacej s ochorením COVID-19 a zrušenie takmer všetkých obmedzení sa navrhuje úprava prechodných ustanovení súvisiacich s krízovou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19 tak, že sa upravuje ich časová platnosť.

K bodom 34 a 35 (zmena pojmu „dobrovoľný hasičský zbor obce“)

Prijatím zákona č. 37/2014 Z. z. o Dobrovoľnej požiarnej ochrane Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov účinného od 1. apríla 2014 bol novelizovaný zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov, kde bol pojem „obecný hasičský zbor“ nahradený pojmom „dobrovoľný hasičský zbor obce“.

V platnej legislatíve v podmienkach Slovenskej republiky sa používajú viaceré pojmy, ktoré úzko súvisia s oblasťou Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky a hasičských jednotiek, pričom popisujú rozdielne organizačné a právne zložky; ide o tieto pojmy:

- Dobrovoľná požiarňa ochrana Slovenskej republiky – zákon č. 37/2014 Z. z. o Dobrovoľnej požiarnej ochrane Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov,
- dobrovoľný hasičský zbor – Stanovy Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky,
- dobrovoľný hasičský zbor obce – zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov.

Uvedená podobnosť pojmov spôsobuje ich zameniteľnosť a nesprávne posúdenie jednotlivých slovných spojení, a to zo strany predstaviteľov samosprávy (zriaďovateľov dobrovoľných hasičských zborov obcí), štátnej správy (okresné úrady), zástupcov občianskych združení alebo zástupcov orgánov poskytujúcich rôzne dotácie.

Vzhľadom na uvedené sa navrhuje zjednotenie pojmov v oblasti ochrany pred požiarmi, ktoré schválenými predchádzajúcimi úpravami pôsobia zmätočne a zavádzajúco.

K čl. II (zákon č. 526/2010 Z. z.)

K bodu 1 (§ 2 písm. c) body 6 až 8)

Navrhované doplnenie bodov 6 až 8 súvisí s navrhovanou úpravou § 3a. Aby Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky mohlo vyhlasovať výzvy a poskytovať dotácie pre obecné hasičské zbory zaradené do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov a iné občianske združenia pôsobiace v oblasti ochrany pred požiarmi, je potrebné v § 2 doplniť a rozšíriť účel poskytovanej dotácie.

K bodu 2 (§ 3 ods. 2 písm. b))

Rozširuje sa okruh žiadateľov o poskytnutie dotácie z kapitoly Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o občianske združenie pôsobiace v oblasti ochrany pred požiarmi.

K bodu 3 (§ 3 ods. 2 písm. c))

Ide o legislatívno-technickú úpravu v súvislosti s úpravou v § 3 ods. 2 písm. b).

K bodu 4 (§ 3a ods. 1)

V súvislosti s prechodom kompetencií pri poskytovaní dotácií z kapitoly Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z Dobrovoľnej požiarnej ochrany na Hasičský a záchranný zbor sa nanovo upravuje poskytovanie dotácií bez výzvy. Na základe aplikačnej praxe vznikla potreba explicitne ustanoviť, že takáto dotácia sa poskytuje aj v prípadoch podľa § 2 písm. f) a g), kde podľa súčasnej právnej úpravy je možné poskytovať dotáciu bez výzvy na zabezpečenie základných podmienok pre činnosť občianskych združení, ktorých členmi sú aktívni účastníci bojov proti fašizmu, účastníci protikomunistického odboja a politickí väzni, nie však na organizovanie pietnych a spomienkových akcií alebo výskumu, archivovania a publikačnej činnosti, pričom základnou činnosťou týchto občianskych združení je zachovávať odkaz politických väzňov, ktorí trpeli za slobodu, pre ďalšie generácie.

K čl. III (zákon č. 37/2014 Z. z.)**K bodom 1 a 2 (§ 3 ods. 1 písm. c), § 3a)**

Navrhuje sa, aby paušálna finančná podpora pre obecné hasičské zbory bola vyplácaná v súlade so zákonom č. 526/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, a to priamo prostredníctvom Hasičského a záchranného zboru (Ministerstva vnútra Slovenskej republiky).

K bodu 3 (§ 4 ods. 3)

Navrhovaná zmena dáva možnosť Slovenskej republike poskytnúť dotácie z kapitoly Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pre Dobrovoľnú požiarnu ochranu Slovenskej republiky, ktorá môže na základe zverejnenej výzvy požiadať o poskytnutie dotácie, na rozdiel od súčasnej právnej úpravy, kedy boli dotácie poskytované každoročne.

K čl. IV

Účinnosť zákona sa vzhľadom na dĺžku legislatívneho procesu ako aj na potrebnú legiskvakanciu navrhuje na 1. septembra 2023.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) v súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2022.

Predkladaný návrh zákona je v súlade so „Stratégiou rozvoja spolupráce Hasičského a záchranného zboru a Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky do roku 2030“, ktorá vznikla ako súčasť projektu financovaného z prostriedkov Európskej únie „Zvýšenie odborných a intervenčných kapacít na regionálnej a lokálnej úrovni“. Stratégia rozvoja spolupráce Hasičského a záchranného zboru a Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky do roku 2030 má za cieľ vyjasnenie kompetencií v oblasti odbornej prípravy a vzdelávania, preventívno-výchovnej činnosti, legislatívy a poskytovania dotácií pre Dobrovoľnú požiarnu ochranu Slovenskej republiky a dobrovoľné hasičské zbory obcí.

Na základe niekoľkoročných skúseností pri zaradovaní dobrovoľných hasičských zborov obcí do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov, poskytovaní dotácií z kapitoly Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a vykonávaní kontrolnej činnosti na úseku ochrany pred požiarmi, vyplynula nutnosť zmeny názvu „dobrovoľný hasičský zbor obce“ na „obecný hasičský zbor“ (tento názov sa používal do roku 2015), prechodu kompetencií pri zaradovaní dobrovoľných hasičských zborov obcí do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov z Dobrovoľnej požiarnej ochrany na Hasičský a záchranný zbor, zmena povinnosti obce pri zriaďovaní dobrovoľného hasičského zboru obce, zadefinovanie úlohy pre Hasičský a záchranný zbor na vykonávanie kontrolnej činnosti v obciach na úseku ochrany pred požiarmi v súvislosti so zaradovaním, udržiavaním akcieschopnosti a zabezpečovaním materiálno-technického vybavenia dobrovoľného hasičského zboru obce.

Dôležitou zmenou vyplývajúcou z návrhu zákona je zmena v poskytovaní dotácií z kapitoly Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, kde všetka agenda pri poskytovaní dotácií prejde z Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky na Hasičský a záchranný zbor. Pri tejto zmene dôjde k efektívnejšiemu prideleniu finančných prostriedkov pridelených na dotácie, ktoré sú každoročne poskytované pre Dobrovoľnú požiarnu ochranu Slovenskej republiky na mzdové výdavky, poistné a príspevky do poisťovní, tovary a služby (energie, poštovné, telekomunikačné služby a materiálové výdavky súvisiace s agendou poskytovania dotácií pre dobrovoľné hasičské zbory obcí). Tieto finančné prostriedky (cca. 400. – 500 tis. eur) bude možné využiť napríklad na odbornú prípravu a preventívno-výchovnú činnosť členov dobrovoľných hasičských zborov obcí a iných občianskych združení pôsobiacich v oblasti ochrany pred požiarmi. Navrhovaná zmena taktiež rozširuje okruh žiadateľov o poskytnutie dotácie z kapitoly Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o občianske združenia pôsobiace v oblasti ochrany pred požiarmi.

Predložený návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nemá vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, na informatizáciu, na služby verejnej správy pre občana a ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.